

12ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ
της Ελληνικής Ψυχαναλυτικής Εταιρείας

Ομιλία

Αυγή Σακετοπούλου

**Κανονιστικά και μη κανονιστικά φύλα :
εμφύτευση, εισβολή και βαθμοί ελευθερίας**

Αυτή η παρουσίαση βασίζεται σε διαφορετικές θεωρητικές ψυχαναλυτικές παραδόσεις όπως και σε έξω-αναλυτικές θεωρίες προκειμένου αφενός να διερευνήσει κάποιους τρόπους με τους οποίους συντάσσεται το κανονιστικό φύλο [gender] και αφετέρου να προτείνει κάποιες πιθανές οδούς που αφορούν στην σύνταξη κάποιων trans φύλων. Αντλώντας από το μεταψυχολογικό σώμα των θεωριών του Freud, του Laplanche και της Aulagnier, από τις θεωρητικές παρεμβάσεις των σύγχρονων σχεσιακών ψυχαναλυτών όπως είναι ο Corbett, η Dimen, η Harris, η Goldner, και ο Hansbury, όπως και από τις κριτικές συμβολές θεωρητικών του φεμινισμού και των queer θεωρητικών όπως η Butler, η Berlant, ο Foucault, ο Munoz, και η Salamon, υποστηρίζω ότι το φύλο είναι μια μεταφραστική δυνατότητα (Laplanche) η οποία είναι πάντοτε εκ των προτέρων περιορισμένη από τα πλαίσια των υπαρχόντων λογοθετικών δομών. Το φύλο αναζητά, και σε όλες τις μορφές του εν μέρει και πάντα αποτυγχάνει, να μορφοποιήσει τα πλεονάσματα του παιδικού σεξουαλικού.

Όλα τα φύλα, τόσο στο εύρος των ευχαριστήσεων τους όσο και στο βάθος των ταπεινώσεων τους, συνίστανται μέσα από τις αλληλοσυνεπαγωγές του ενδοψυχικού,

του οικογενειακού και του κοινωνικού. Οι πρώιμες αντικειμενοτρόπες σχέσεις, δρώντας εξ' ορισμού κάτω από την αιγίδα του κοινωνικού, λειτουργούν ως αγωγοί αυτού το οποίο είναι ευρέως ευανάγνωστο και αποδεκτό. Από μια ψυχαναλυτική οπτική, αυτό έχει σημαντικές συνεπαγωγές όσον αφορά στο τι θα καταστεί και στο τι δεν θα καταστεί δυνατό να αναπαρασταθεί ψυχικά, στο τι θα μπορέσει και στο τι δεν θα μπορέσει να αποκρυσταλλωθεί σε εμπειρίες που θα αποτελέσουν αντικείμενο σκέψης (ή που θα μπορέσουν να στερεοποιηθούν ως στοιχεία της ταυτότητας), όπως και στο τι θα τεθεί υπό κράτηση στις εσοχές του μη αναπαραστημένου ασυνειδήτου. Αυτές οι διαδικασίες είναι σημαντικές τόσο σε σχέση με την δόμηση του ψυχισμού γενικότερα όσο και στην διαμόρφωση του φύλου πιο συγκεκριμένα.

Εφ'όσον τα κανονιστικά φύλα αποτελούν τις πιο αναγνωρίσιμες και εδραιωμένες μεταφράσεις του παιδικού σεξουαλικού, δεν θα πρέπει να μας εκπλήσει το ότι αποτελούν και την πλειοψηφία των μορφοποιήσεων φύλου στις Δυτικές κοινωνίες. Μέσω της έννοιας της εμφύτευσης από το έργο του Laplanche όμως, καλούμαστε να αναθεωρήσουμε το αξίωμα ότι οι κανονιστικές μορφές του φύλου -δηλαδή το διμερές φύλο, και τα φύλα που ακολουθούν την μορφολογία του σώματος- είναι οι μόνες υγιείς εκφάνσεις του φύλου, όπως επίσης και την αντίληψη ότι είναι φυσιολογικές με την έννοια ότι προϋπάρχουν του αντικειμένου. Η ψυχική διεργασία της εισβολής θα μας βοηθήσει να δούμε τα μη κανονιστικά φύλα όχι ως παθολογικές καταστάσεις που χρήζουν θεραπευτικής παρέμβασης, αλλά ως πιθανές και δημιουργικές απαντήσεις του υποκειμένου σε εισβολές από τα πρώιμα αντικείμενα. Από αυτήν την άποψη, τα μη κανονιστικά φύλα δεν αποτελούν παθολογία φύλου (gender pathology) αλλά, αντιθέτως, αντιπροσωπεύουν βαθμούς ελευθερίας στην προσπάθεια του υποκειμένου να δομήσει τον εαυτό του.

Βιβλιογραφία

Aulagnier, P. (2001). *The violence of interpretation: From pictogram to statement* (A. Sheridan, Trans.). Hove: Brunner-Routledge. (Original work published 1975).

- Berlant, L. & Edelman, L. (2014). *Sex, or the unbearable*. Durham: Duke University Press.
- Butler, J. (1990). *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. NY: Routledge.
- Butler, J. (1993). *Bodies That Matter: On the Discursive Limits of "Sex."* New York: Routledge.
- Corbett, K. (2008). Gender now. *Psychoanalytic Dialogues* 18, 838–856.
- Corbett, K. (2009). Boyhood femininity, gender identity disorder, masculine presuppositions, and the anxiety of regulation. *Psychoanalytic Dialogues*, 19, 353–370.
- Corbett, K. (2011a). *Boyhoods: Rethinking Masculinities*. New Haven: Yale University Press.
- Corbett, K. (2011b). Gender regulation. *Psychoanalytic Quarterly*, 80, 441–459.
- Dimen, M., & Goldner, V. (2005). Gender and sexuality. In *The American Psychiatric Association Publishing Textbook of Psychoanalysis*, ed. G.O. Gabbard, A.M. Cooper, & E.S. Person. Washington, DC: American Psychiatric Publishing, pp. 93–114.
- Dimen, M. (1991). Deconstructing difference; gender, splitting and transitional space. *Psychoanalytic Dialogues*, 1(3), 335-352.
- Dimen, M. (2014). Both given and made: Reply to Saketopoulou. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 62(5), 807-813.
- Fausto-Sterling, A. (2000). *Sexing the body: Gender Politics and the Construction of Sexuality*. NY: Basic Books.
- Freud, S. (1920). Psychogenesis of a case of homosexuality in a woman. SE, XVIII: 145-172.
- Freud, S. (1925). Some psychic consequences of the anatomical differences between the sexes, SE, XIX: 241-258.
- Goldner, V. (2011). Trans: Gender in Free Fall. *Psychoanalytic Dialogues*, 21: 159–171.
- Halberstam, J. (2005). *In a Queer Time and Place: Transgender Bodies, Subcultural Lives*. New York: NYU Press.
- Hansbury, G. (2011). King Kong and Goldilocks: Imagining transmasculinities through the trans-trans dyad. *Psychoanalytic Dialogues*, 21, 210–220.

- Hansbury, G. (2018). The masculine vaginal; working with queer men's embodiment on the transgender edge. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 65(6), 1009-1031.
- Harris, A (1991). Gender as contradiction. *Psychoanalytic Dialogues*, 1, 197-224.
- Harris, A. (2005). *Gender as Soft Assembly*. New York: Routledge.
- Laplanche, J. (2006). *Freud and the sexual: Essays 2000-2006* (J. Fletcher, J. House. & N. Ray. Trans.). NY: International Psychoanalytic Books.
- Laplanche, J. (2015). *The Temptation of Biology: Freud's Theories of Sexuality*. NY: The Unconscious in Translation. (translated by Donald Nicholson-Smith).
- Laplanche, J., & Pontalis, J. B. (1973). *The language of psycho-analysis* (D. Nicholson-Smith, Trans.). New York: W. W. Norton & Company. (Original work published 1967)
- Quinodoz, D. (1998). A fe/male transsexual patient in psychoanalysis. *International Journal of Psychoanalysis* 79, 95–111.
- Quinodoz, D. (2002). Termination of a fe/male transsexual patient's analysis: An example of general validity. *International Journal of Psychoanalysis*, 83, 783–798.
- Riviere, J. (1929). Womanliness as masquerade. *International Journal of Psychoanalysis*, 9, 303-313.
- Saketopoulou, A. (2011). Queer children, new objects: The place of futurity in Loewald's thinking. *DIVISION/Review*, January.
- Saketopoulou, A. (2014). Mourning the body as bedrock: developmental considerations in treating transsexual patients analytically. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 62(5), 773-805.
- Salamon, G. (2010). *Assuming a Body: Transgender and Rhetorics of Materiality*. New York: Columbia University Press.
- Salamon, G. (2018). *The Life and Death of Latisha King: A Critical Phenomenology of Transphobia*. NY: NYU Press.
- Suchet, M. (2011), Crossing Over. *Psychoanalytic Dialogues*, 21: 172-191.